

กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Friday to Knowledge #6 เรื่อง“การเพาะผักหวานป่า”
จัดขึ้นในวันที่ 7 กรกฎาคม 2560 เวลา 15.00-16.30 น. ณ ห้อง1305 ชั้น 3 อาคารอำนวยการ
โดยมีผู้เข้าร่วมเป็นบุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 10 ท่าน

ประเด็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การขยายพันธุ์ผักหวานป่าสามารถทำได้ 4 วิธี ดังนี้

1. การเพาะเมล็ด
2. การตอนกิ่ง
3. การชำไหล (ราก)
4. การสกัดราก

ซึ่งทั้งสี่วิธีนี้ วิธีการที่ได้ผลและนิยมที่สุด คือการปลูกผักหวานป่าด้วยเมล็ด โดยจะนำเสนอการปลูกผักหวานป่าด้วยเมล็ด สามารถทำได้ 2 แบบ คือ การเพาะลงถุงเพาะชำ และเพาะลงแปลงปลูก ดังนี้

1. วิธีการเพาะเมล็ดผักหวานป่าลงถุงเพาะชำ

1) เก็บหรือซื้อผลผักหวานป่าที่สุกแล้ว เปลือกจะมีสีเหลืองสด นำมาหมักไว้ประมาณ 3-4 วัน โดยใส่กระสอบปุ๋ยข่งหรือภาชนะอื่นๆที่ระบายอากาศได้ดี เพื่อให้ผลผักหวานป่าเน่า จะได้แยกเนื้อกับเมล็ดออกจากกันได้ง่ายๆ

2) เมื่อผลผักหวานเริ่มเน่า สังเกตได้จากที่จะมีราสีขาวขึ้นมา นำเอาเนื้อของผลผักหวานป่าออก โดยใช้มือขยี้แต่ต้องใส่ถุงมือยางเพราะยางของผลผักหวานอาจจะระคายเคืองผิวได้ ขยี้และใช้น้ำล้างจนหมดเมือกเหลือแต่เมล็ด และต้องทำด้วยความระมัดระวังอย่าให้เมล็ดผักหวานข้า้อาจจะเสียหายข้างในแต่มองไม่เห็นจะมีผลต่อการงอกของเมล็ด

3) คัดเมล็ดพันธุ์ผักหวานป่าโดยการนำไปล้างน้ำ สังเกตถ้าเมล็ดไหนลอยน้ำให้คัดทิ้ง

4) นำเมล็ดผักหวานป่าที่ล้างสะอาดแล้วไปตากลมในที่ร่ม (ห้ามตากแดดเป็นอันขาด) อาจใช้สังกะสีหรือใช้กระสอบป่านปูรองพื้นก็ได้แต่ถ้าปูบนพื้นดินต้องระวังปลวกกิน โดยเกลี่ยให้มีความสูงที่ซ้อนกันไม่เกิน 3 เมล็ด ทิ้งไว้ประมาณ 2-3 วัน จากนั้นใช้กระสอบป่านปูทับเมล็ดผักหวานป่าอีกทีหนึ่งแล้วรดน้ำให้ชุ่ม เข้า-เย็น หรือจะเพาะเมล็ดผักหวานป่าในทรายก่อสร้างก็ได้ โดยนำทรายใส่ในกระบะแล้วนำเมล็ดผักหวานป่าลงเพาะในทราย รดน้ำให้ชุ่ม เข้า-เย็น

5) ประมาณ 3-5 วัน เมล็ดผักหวานป่าเริ่มมีรอยปริเป็นร่องสีขาวๆ และอีกประมาณ 1-2 วัน (รวม 7 วัน) จะมีรากเริ่มงอกออกมาให้นำลงถุงเพาะชำที่เตรียมไว้ในเรือนเพาะชำประมาณเดือนที่ 2 จึงจะเริ่มเห็นใบของต้นกล้าผักหวานป่า เพราะในเดือนแรกรากจะลงดินก่อน รดน้ำวันละ 1-2 ครั้ง ประมาณ 4-5 เดือน ก็นำลงแปลงปลูกได้แต่ก่อนนำต้นกล้าลงแปลงปลูกจริงควรเปิดหลังคาเรือนเพาะชำหรือนำต้นกล้าออกรับแสงที่ใกล้เคียงกับธรรมชาติและลดการให้น้ำตามสัก 3-4 วัน ตามสมควรเพื่อให้ต้นกล้ามีอัตราการรอดในแปลงปลูกสูงขึ้น

2. วิธีการเพาะเมล็ดผักหวานป่าลงแปลงปลูก วิธีนี้จะดีตรงที่ต้นผักหวานป่าจะไม่ต้องชะงักการเจริญเติบโตเหมือนการเพาะลงถุงแล้วค่อยนำไปปลูก วิธีการนี้ต้องปลูกพืชพี่เลี้ยงไปก่อนประมาณ 1 เดือนโดยพืชพี่เลี้ยงที่นิยมได้แก่ ต้นแค ต้นตะขบ เป็นต้น

1) ขุดหลุมกว้างประมาณ 50x50x50 ซม. นำปุ๋ยคอก แกลบดิบ แกลบดำ และดินร่วนซุยมาผสมให้เข้ากันในอัตราส่วน 1 ต่อ 1 แล้วนำต้นพันธุ์พืชที่เลี้ยงลงปลูกทิ้งไว้ประมาณ 1 เดือน

2) นำเมล็ดผักหวานป่าที่แยกเนื้อออกจากเมล็ดและผึ่งให้แห้งแล้วมาคลุกเคล้ากับปูนขาว เพื่อป้องกันเชื้อราและแมลงรบกวน แล้วจึงนำไปลงเพาะในหลุมใกล้ๆ โคนพืชพี่เลี้ยง โดยให้วางฝังเพียงครึ่งแกนเมล็ดไม่กลบให้มิด เพราะถ้ากลบมิดอาจจะทำให้เมล็ดเน่า ไม่งอกดีเท่าการวางครึ่งเม็ด

3) ช่วงเวลาผ่านไปหลังฝังแกนเมล็ด ประมาณ 3-7 วัน จะแตกคล้ายถั่วงอก รากหยั่งลงลึกช่วงที่แตกเป็นถั่วงอกจะอยู่ในลักษณะนี้ค่อนข้างนาน ใช้เวลาประมาณ 30-40 วัน จึงจะแทงยอดขึ้นบนดิน การปลูกลงดินอัตราการรอดจะสูงหากนำลงดินในช่วงที่เป็นถั่วงอก และดูแลให้ดินในพื้นที่ปลูกมีความชุ่มชื้น หากปลูกในช่วงที่แทงยอดพ้นดินแล้ว รากอาจลึกลงมากเมื่อเคลื่อนย้ายอาจทำให้รากขาดได้

4) เมื่อผักหวานเริ่มโผล่ยอดให้ตัดท่อ PVC ½ นิ้ว ยาวประมาณ 10 ซม. ไปครอบยอดผักหวานไว้กันแมลงและสัตว์มาทำลาย กันลมพัดยอดหักและเป็นการช่วยยึดยอดผักหวานป่าให้ยาวเร็วขึ้น เพราะตามธรรมชาติพืชผักจะพยายามแทงยอดหาแสงแดด เมื่อยอดพืชแข็งแรงดีแล้วค่อยดึงท่อออก

5) หลังจากผ่านไปสามเดือนให้ใส่ปุ๋ยคอรอบๆ หลุมปลูกผักหวาน

6) คอยดูแลรดน้ำในช่วงหน้าแล้งไม่ให้ดินแห้งประมาณ 3 ปี สามารถเก็บยอดผักหวานป่าไปบริโภคและจำหน่ายได้

ในส่วนของการเพาะเมล็ดและปลูกผักหวานป่า ได้แนะนำวิธีการไปแล้วนั้น วิทยากรขอแนะนำเพิ่มเติมซึ่งเป็นผลงานวิจัย R2R ที่วิทยากรคิดค้นขึ้น คือ การเพาะเมล็ดผักหวานป่าในแก้วพลาสติก ซึ่งวิธีการทำจะคล้ายกับการเพาะในถุง แต่เปลี่ยนภาชนะเป็นแก้วพลาสติก จะพบว่าต้นผักหวานจะเจริญเติบโตได้เร็วขึ้นและการนำต้นไปปลูกจะมีอัตราการรอดสูงเนื่องจากจะมองเห็นรากชัดเจนสามารถป้องกันไม่ให้กระทบกระเทือนกับรากได้มากที่สุดนั่นเอง

ภาพกิจกรรม

